

Lássa meg a széles világ, lássa meg a kéklő ég!

A ma élő fiatal emberek közül legtöbben úgy tudják, hogy a Levente egyszerűen egy fiúnév, egy férfinév. Nem is sokan viselik, de előfordul, főleg Erdélyben.

Azt, hogy ez egy mozgalomnak, egy szervezetnek a nevét jelentette, – mely a húszas évektől a negyvenes évek elejéig tartott – maholnap ebben az országban már csak az idős emberek tudják, akik még emlékeznek rá.

A levente mozgalmat a trianoni békeszerződés megszorító intézkedései kényszerítették ki, amelyben a fiatalok haderőn kívüli katonai előképzésben részesültek.

Elmondom hát, ott, ahol én nevelkedtem, az én falumban hogy volt, mert egy kis visszatekintés, ha nem is Ádámig-Éváig, de a régebbi iskolarendszerig:

Az általános (elemi) iskola 6 osztályos volt és utána 3 év ún. „ismétlő”. Itt a lányok háztartási ismereteket sajátítottak el, és a leendő anyaszerep is szóba került, szakelőadók közreműködésével.

A fiúk szintén jártak „ismétlőbe”, ahol a gazdálkodás, állattenyésztés ismereteit sajátították el, életkoruknak megfelelően. Hetenként egyszer volt foglalkozás.

A szegényebb sorsú, de munkaszerető és tisztelő szülők gyermekeiket, a lányokat pesztrának, a fiúkat jómódú emberekhez kispásztornak „szegődtették” szaladjide-szaladjoda szerepre. Kerestek valamennyi pénzt, nem csavarogtak. (Lopásról még csak hírt sem hallottunk.)

Ismétlő után lépett be a levente-élet, de csak a fiúknak. Az is egyszer volt, hetenként. Ha a fiú alkalmazásban állt, „gazdája” a foglalkozásra köteles volt elengedni. Aki továbbtanult, a helyi leventébe nem járt.

A legénykének számító kamaszkák a Leventeotthon tagjai lettek, ahol szóbeli oktatás, és némi katonai előképzés folyt.

A községek távolabbi részein is volt levente szervezet, délutánonként, a tanyai iskolákban. A leventéknek újságuk is volt, amiben versek, novellák, vidám történetek voltak. Főleg a község központjában a Leventeotthon állandóan nyitva volt. Billiárd, sakk, kuglipálya várta azokat, akik esetleg napközben betérhettek, nem álltak munkába.

Az élet inkább este kezdődött. A leventeoktatók komolyabb, fiatalabb, értelmes, katonaviselt férfiak voltak, de „főnökük” mindig diplomás ember, főleg pedagógus. A legtöbb községbe bekerült az oktatók közé egy-egy zenét kedvelő és hozzáértő, legtöbbször pedagógus. Az Otthonban minden fiatal fiú otthonra lelt, felügyelet mellett, de szabadon szórakozhatott, vagy akit az oktató arra alkalmasnak talált, zenével is foglalkozhatott. Lassan megalakultak a levente zenekarok. Főleg fúvósokból, de más hangszereken is folyt képzés (cimbalom). A fúvósok hangszereiket hazavihették gyakorlásra.

A tavasz beálltával aztán a leventék térzenéjében – főleg vasárnap délutánonként gyönyörködhetett a falu népe. Ünnepeken ők emelték azok színvonalát. A zenekar tagjai egyenruhát viseltek, de leventesapkája minden leventének volt. Néha a zenekar az utcákon menetelve is szórakoztatta a lakosságot. (pl. templomi búcsúkor)

Jelszavuk: A múlt sugall szent őserőt, építsünk rajta szebb jövőt.” Hivatalos köszönésük is ebből alakult ki: „Szebb jövőt!” – fogadása: „Adjon Isten!”

Így hangzott indulójuk:

Szép levente, talpra, sorba! Itt van már a tett ideje

Az ősi virtus, a régi szent juss el nem vész;

Levente karja, munkára, harcra mindig kész!

Lássa meg az egész világ, lássa meg a kéklő ég

Virul e honban, turáni sorban fajtánk még?

Egén a honnak a hajnal pirkad, munkánk vár.

A bérc, a róna, a völgy, a puszta hangos már!

Háromszínű szent lobogónk fújja szél, fel-fel hát!

Előre, rajta, hadd dűljön porba minden gát!

Nincsen dicsőbb drága magyar hazánknál.

Nincs az egész földkereken sehol sem,

Áldja meg az égben lakó nagy Isten!

Sok szép induló hangzott el a térzenéken, de ennek gyönyörűbb dallamánál szebb egy sem. Templomba is kürtszóra menetelt a levente ifjúság, ahol példásan viselkedtek. (Szertartásnál, mint egy test, térdelt az emberoszlop.)

A vasárnapok szépségét, az összetartozás örömét - még ha a mozgalom kötelező is volt - jelentette a fiatalok számára, mellyel csak a cserkészek vetekedhettek. Az én falumban cserkészmozgalom nem volt.

Körülbelül ilyen volt a levente élet. Jó volt, helyes volt? Talán a történetírás egyszer eldönti, ha egyáltalán lapjaira felkerül. Akik részt vettek benne lassan távoznak az élők sorából. Igen sokan, tőlünk messze, jeltelen sírokban nyugszanak. Sírjukon, lehet, hogy csak a vadvirágot lengeti a fújó szél, vagy talán még azt sem.